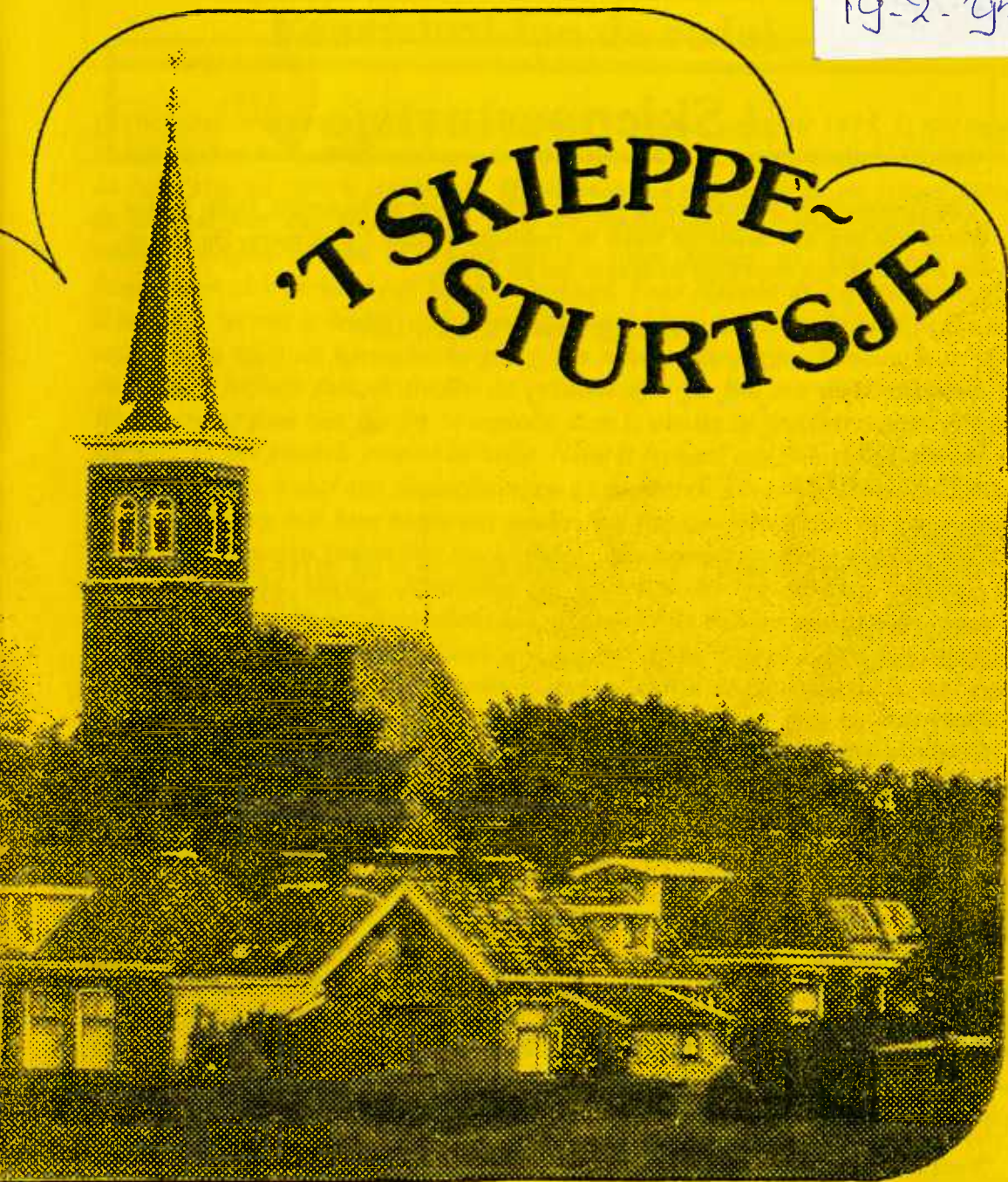

19-2-'95

'T SKIEPPE- STURTSJE

doarpskrante fan tsjerkwert e.o.

Colofon

't Skieppesturtsje

't Skieppesturtsje is de doarpskrante fan Tsjerkwert en omkriten. Dizze krante wurdt hûs oan hûs besoarge troch de redaksje of oare frijwilligers. De krante kin bestean troch frijwillige bydragen fan de lêzers.

19-e jiergong, nûmer 2, april 1995

Redaksje-adres:

J.W. Nota
Waltawei 39
8765 LN Tsjerkwert

Redaksje:

Richtsje Speerstra- Bakker	- Ymswâlderleane 10	(til. 05157-2635)
Joop Nota	-Waltawei 39	(til. 05157-9499)
Gerben Wijnja	- Waltawei 53	(til. 05157-9348)
Henk van der Zee	- Waltawei 31	(til. 05157-9768)

Typewurk:

Gjettje Dijkstra-Van der Veen, Tsjerkwert
Gerben Wijnja, Tsjerkwert

Stinsilwurk:

Henk van der Zee, Tsjerkwert

Untwerp omslach:

Albert van Lingen Jr., Wergea

Bankrelaasje:

Rabobank Boalsert (gironûmer fan de bank: 85.68.29)
Rekkeningnûmer: 3087.56.800

Bydragen kinne oermakke wurde mei fermelding fan
"bydrage 't Skieppesturtsje" en it jier dêr't it betrekking op hat.

Foarwurd fan de redaksje

rerune jier brochten wy it jubileumnûmer út en no, yn april 1995, is der opnij reden om fan in bysûnder nûmer te sprekken. Alderearst is dêr de betinking fan ús befrijing, no fyftich jier ferlyn. Wy koenen der net omhinne en jouwe dêrom in ferhaal wer dat giet oer de B.S. de Binnenlandse Strijdkrachten. Yn 'e oarloch krigen hja te meitsjen mei in swier ferlies yn Tsjerkwert. It is benammen ek it ferhaal oer Klaas Schukken. Foar âlderen dy't it meimakken is it in "o ja, sa wie it krekt" wylst jongelju nei it lêzen fan sa'n ferhaal faaks wer eefkes oars tsjin de hjoeddeiske gong fan saken oansjogge. Sûnens is in grut ding, mar frijheit falt ek ûnder de rykdom dy't yn jild net út te drukken is. Wurdearring foar wat der yn 'e oarloch dien is om ús dy freiheit werom te jaan kin dan ek net genôch omtinken krije. Neist it ferhaal oer Schukken nimme wy noch Freark Schakel syn ûnderfiningen út de jierren 40-45 op as ûnderdiel fan in petear dat wy mei him hiene nei oanlieding fan syn hûndertste bydrage yn dit nûmer. It is wier in foarm fan hoekhâlden: alle kearen mar wer klear stean mei in stikje. No ja, stikje... Bledsiden fol waarden der yn skriften skreaun en foardat de redaksje har gearkomst hie, droech er dy dan yn staccato foar mei in protte gefoel fan grutskens. Faak wie dat by Sytske Dijkstra dy't kear op kear trakteearre waard op syn foardrachten, mar sûnt hja út de redaksje is, hat Joop Nota dy ear tabedield krigen. Skieppesturt Schakel, dy't al twa kear de jierlikse ûnderskieding krije mocht, nimt in bysûnder plak yn ús doarp yn. Al wie it allinne al om it doarpsomroppen. Mar der is mear. Jo kinne it fierderop allegear lêze. Fansels ha ek oare nijtsjes in plakje fûn yn dit nûmer. Wy neame bygelyks it finen fan it earste ljipai. It is wol in útsûndering te neamen dat ien en deselde persoan sawol it earste aai fan Wûnseradiel as it earste fan Tsjerkwert e.o. wit te finen. De bysûnderheden lêze jo yn de rubryk "Bylâns de Trekfeart".

Der is noch in reden om fan in bysûnder nûmer te sprekken. Ineke Feenstra hat te kennen jûn dat se der mei ophâldt. Se hat it sa'n tsien jier dien en foar al har ynset bringe wy har op dit plak ek alle tank. Fansels fine wy it tige spitich, mar ús past oars neat as it respektearjen fan har beslút. Wy hope dat wy gau in oar fine dy't har plak wer ynnimme kin. Faaks dat wy dat yn it kommende nûmer meidiele kinne.

Ta beslút in oprop oan 'e lêzers. Mochten jo noch bysûndere oarlochsoantinkens ha, oer ûnderdûkers, de befrijing ensfh., dan soenen wy dêr graach plak foar ynromje wolle. It sil ús nij dwaan.

(GDW)

100-e berichten van de dorpsomroeper

Pasen 1995 en daar teken ik bij aan het volgende:
Ik hoop dat u en ik in ons verdere leven, de vreugde van de opstanding van onze Heer Jezus Christus zult ervaren.

Die gebeurtenis is immers het keerpunt van het Evangelie. Dat geeft kracht in het heden en hoop voor de toekomst. De dichter Leo Vroman zette na de oorlog deze regels op papier: "Kom vanavond met verhalen
Hoe de oorlog is verdwenen
En herhaal ze honderd malen
Alle malen zal ik wenen."

Maar... ook in 1995 mogen wij zieken en bejaarden en eenzamen eens een kaart sturen en bemoedigend op de Heiland wijzen! Zal liefde de basis zijn voor omgang met elkaar. Het behoedt ons voor veel teleurstellingen "Bescherm jezelf niet met een schutting, maar omhein je liever met vrienden. Geen straat te lang met een vriend naast je. En.... de enige wijze om een vriend te hebben is er een te zijn! Een gelukkig mens voelt zich overal thuis."

21 november. De laatste zondag van het kerkelijk jaar, waar de mensen nog genoemd worden die van ons heen gingen en nadien wordt lied Gez. 300 nog al eens gezongen. Groot is de leegte die hij of zij achterliet maar.....waardevol de herinneringen. En... waar ik aan toevoeg: De mensen van voorbij. Zij worden niet vergeten. De mensen van voorbij. Zijn in een ander weten. Bij God mogen zij wonen. Daar waar geen pijn kan komen. De mensen van voorbij. Zijn in het licht zijn vrij.

Op 30 januari 1982 werd het 60 jarig jubileum gevierd van Eensgezindheid in de N.H. Kerk alhier.

Oude mensen en alleenstaanden worden de laatste dagen van het jaar nogal eens opgescheept met bezoek van lieden die het gehele afgelopen jaar lieten afweten. Eenzamen en alleenstaande mensen behoeven niet alleen te staan in het leven, wat ze nogal eens denken en gedacht hebben.

Het is alleen maar een kwestie van zelf een hand uit te steken naar een ander. En vaak blijkt die ander diep in zijn hart óók alleen - maar al te graag die hand accepteert.

Waardoor niet één maar twee mensen rijker worden. Telkens weer rijker worden door vriendschap die ze nergens ooit te koop vonden.

In de jachthaven van Makkum las ik op het klapluik op de binnenkant van het vooronder van een vroegere boot waar de visvangst mee werd uitgeoefend en die nu voor recreatie dienst deed in 1990 het volgende:

Ik voer gedurig heen en weer
Met 't oog op God wat wil je meer
En blijf daar altijd op vertrouwen
Meer dan op anker, zeil en touwen
God is de steen en anders geen
Daar ik op bouw en vast vertrouw
O Goede God en Hemelkoning
Bewaar ons in dee's kleine woning
Schenk ons kracht, zegen en gewin
Gezondheid en vrede naar ons zin.

in de maand 15-4-1948 opende ik mijn groentenwinkel tot de jaren '62 alhier.

Heeft men een mooie tuin met bloemen, dan is men daardoor tevens in de gelegenheid om zijn geest te verrijken en oog en hart te verkwikken, waardoor de bloemenpracht aan ziel en lichaam beide goed doet!

1990: Het jongerenkoor Con Spirito bestond in februari 20 jaar. Waar ik als manager van genoemde koor aan toevoeg: Een lied kan de somberste zorgen kleiner maken!

Sinds mijn geboortjaar 1920 hebben de prijzen zich sterk gewijzigd. In het jaar 1920 kostte een pond koffie f 1,15. Voor 0,15 kreeg u 1 liter melk en een kilo suiker kostte f 1,04.

Voor een brood van 800 gram betaalde men 0,19; terwijl één pond roomboter f 1,68 kostte.

Het gemiddelde arbeidsloon bedroeg f 0,53 per uur in dat jaar.

En daarom het volgende uit het boekje "Met Kinderen Zingen".

"Eens zal er vrede zijn
Eens droogt God elke traan
En nergens wordt meer kwaad gedaan
Op alles staat zijn heilige naam
Geen oorlog wordt geleerd
Wanneer de Heer regeert!"

Koudum: En zo bezat Koudum van de een op de andere dag: Timmerman Sijbren de Jong van vlees en bloed en..... in brons.

Nu is het gebruikelijk dat na iemands overlijden in dorp of stad een beeld wordt onthuld. Als deze persoon voor zijn plaats een gedenkwaardig persoon is geweest. In Koudum doet men zoiets anders. Daar is het standbeeld onthuld van de timmerman ook wel Sijbren Spiker genoemd. Die nog springlevend bij de onthulling aanwezig was!

Zomertijd. En het mooie van de zomertijd is: het langere licht 's avonds en dan zijn er mensen op straat die vaak nog even van het mooie weer willen genieten een ommetje maken of net als de meesten van ons nog eens om een praatje verlegen zitten. Geef mij daarom de zomertijd maar, je leert je burens en de mensen in je straat weer kennen en..... je hoort nog eens wat! Mensen die niets te zeggen hebben zijn nooit om een praatje verlegen!

Mensen schuilen bij elkaar als het tranen regent en de wereld de kleur van grijs aanneemt.

Mensen nemen elkaar bij de hand als het leven weer licht en verbazen zich over het nieuwe licht.

Mensen kunnen, niet zonder mensen!

Tenslotte, bespaar ik u verdere berichten, omdat ik daarvoor een veelvoud nodig zou hebben van de ruimte die ik nu beschreef! En het is ook niet zoals sommige lieden nogal eens zeggen bij hun vertrek: Ik denk dat ik maar eens opstap, waarna ze vervolgens nog drie uur blijven zitten.

Tenslotte:

"Maar het pad der rechtvaardigen is als het morgenlicht, dat steeds helderder straalt tot de volgende dag (spreuken 1:19)"

En..... vandaag begint de rest van uw leven!

En ook deze tijd wordt eenmaal de goede oude tijd!

De hartelijke groeten van de Dorpsomroeper.

Even voorstellen

Ik ben Klaas Boersma geboren te Sneek en opgetogen in Bolsward.

Ik heb als hobby's vissen, eieren zoeken, dit doe ik al van jongs af aan.

Lekker door de weilanden lopen of lekker aan de waterkant zitten.

Ik ben een echt natuurmens.

Als werk doe ik kozijnen maken; dit werk doe ik al sinds m'n 17e en het bevalt me nog steeds.

groetjes: Klaas Boersma
Waltaweg 57, Tjerkwerd.

Parseberjocht

Berne- en jeugdfakânsjes op in eilân

Ek dit jier fine der wer fakânsjekampen op it moaie eilân Skylge plak, organisearre troch de Folkshegeskoalle Schylgeralân. Foar de jongsten duorret it 5, foar de âlderen 7 dagenlang. Yn Harns stiet de lieding al op de jongeren te wachtsjen, en de eigen fyts giet mei op 'e boat. It binne kampen om der hielendal út te wêzen, oare bern (de measten út Fryslân) te moetsjen, wat te learen en foaral om te boatsjen en in protte wille te hawwen.

Fan it begjin oant it ein is der in programma dêr't alle bern oan mei dogge. It is opset en wurdt begelaat troch in lieding mei in grut ferantwurdlikheidsgefoel. De measten ha al wat jierren ûnderfining, inkele dogge it foar it earst. Allegear krije sy elk jier op 'e nij in goede training foarôf. Yn trochsnee is der ien lieder op de fiif bern. Dat moat in foldwaande yndruk jaan fan it feit, dat de Folkshegeskoalle in goed tafersjoch bestlist serieuus nimt.

As it waar it mar in bytsje talit, wurde der bûten spultsjes en opdrachten organisearre: yn 'e dunen, op it strân troch de bosk en de polder. By min waar is der fan alles te dwaan yn in gesellige romte, dy't de hiele tiid ta beskikking stiet fan de groep. Dêr is ek de bûnte jûn, en de kampdisko. De dielnimmers sliepe op jonges- of famkessliepsealen. Sy helpe sa no en dan by de ôfwask, it jierappels pitten of it opromjen fan de sliepsealen. Meimekoar is dat wurk hurd achter de rêch, en dan is it al wer tiid foar in nije aktiviteit. En fan sa'n hiele dei op it eilân aktyf-wêzen, kin men nachts hiel goed sliepe. Meimekoar meitsje de jongeren (en fansels helpt it eilân en de lieding der ek by) der in fakânsjewike fan om noait te ferjitten. Ha jim der al sin oan?

1e Bernekamp	(jonges/famkes 10/11 jier):	25 - 30 july
2de Bernekamp	(jonges/famkes 12/13 jier):	31 july - 7 augustus
3de Bernekamp	(jonges/famkes 14/15 jier):	7 - 14 augustus

Noch even oer tinke? Knip dit stikje dan út.

No al mear fan witte? Belje dan de hear Hokwerda yn Hurdegaryp: hy docht de administrative organisaasje en wol graach jim fragen beantwurdzje (till. 05110-73039), of freegje de folder oan by de Folkshegeskoalle (till. 05620-8954).

Freark Schakel

skreau hûndertste bydrage foar ús Skieppesturtsje

“Ik woe it net graach mist ha”

In petear mei in bysûnder ynwenner fan Tsjerkwert

Yn it foarwurd ha wy it al skreaun, in man dy't mei hoekhâlden syn stikjes levere foar it Skieppesturtsje. Dat is Freark Schakel hielendal. Nea wie er te let mei syn kopij, nea hoechde de redaksje der achter oan. In man in man, in wurd in wurd. Wa kin dêr net in foarbyld oan nimme! Der is gjin minske sûnder lek of brek en op dy rigel makket Schakel fansels ek wier gjin útsûndering. Mar dêr wolle wy it yn dizze bydrage eins hielendal net oer ha. Syn bydragen binne wol bekend en wurde troch mannichien wurdearre. Mar wa skûlet eins achter dy altyd opteine doarpsomropper, wat besiet him en hokker ferhalen nimt er oant de dei fan hjoed mei yn syn libben? Op it earste gesicht strielet Schakel ien en al fleur út. Mar hy hat in drok bestean achter him lizzen, in libben fan wrotten en wramen, wylst tsjinslaggen him ek net frjemd binne. De Twadde

Wrâldkriich hat syn spoaren fansels neilitten en ferline jier, doe't er syn frou ferlear, waard ek hy - en wa nammers net - mei de hurde wurklikheit fan it tydlike libben op ierde konfrontearre. Om koart te kriemen, in man dy't it noadige meimakke hat. Hy die ús syn libbensferhaal op in moaie woansdeitejûn yn april.

Ferskate beroppen

De no 75 jier âlde Schakel kaam yn jannewaris 1920 op it pleatske oan 'e Boalserterdyk op 'e wrâld. Hy wie ien fan de alve yn 'e húshâlding, dat it wie him net frijend om daliks mei oan te pakken doe't er wat grutter waard. Dat betsjutte ûnder oaren dat er mei tsien jier al melke koe en mei trettjin jier fan skoalle moast. "Se koenen thús wol ien misse, dat ik kaam daliks by de boer. Dat wie yn 'e omkriten fan De Hommerts". Dêrneist krige er noch twa dagen yn 'e wike les op 'e Roomse Legere Lânbouskoalle oan 'e Gasthuissingel te Boalsert. It wie in ienmansskoalle dêr't Tjebbe de Jong de lessen fersoarge, neffens Schakel in sympatike man.

It boerebedriuw lei Freark Schakel lykwols net al te bêst: "Tk wie net in man om allinne yn it lân te stean om te stikelstekken of sa. Men koe der mei gjin mins prate. Neat wurdich!" Doe't er achttjin jier wie, hakte er de knoop dan ek troch om syn gelok yn in oar berop te sykjen. Hy sette ôf nei Berkel en Rodenrijs, ûnder de reek fan de grutte stêd Rotterdam. Hy koe dêr as suteler oan 'e slach by in feehâlderij-anneks suvelhannel.

Seis dagen yn 'e wike wie it altiten mar mei de bakfyts op paad. It wykein begûn pas sneontejûns om tsien oere. Flessemolke en pakken hie men doe noch net. Alles waard mei it kraantsje ôftappe. Winterdeis joech dat wol ris swierrichheden mei befriezing fan it kraantsje. Dan kaam it deksel fan 'e bus en koenen de klanten dochs noch holpen wurde. Nee ferkeapje wie der net by.

Hinne en wer

It útbrekken fan de oarloch wie foar Freark Schakel reden om nei Fryslân werom te gean. Rotterdam hie der ferskriklik fan lâns krigen; op't âlderlik stee ferwachte er wat mear feilichheit. Schakel koe daliks wol oan 'e slach by grienteboer Jan Velzen yn Boalsert. Mar yn 1943 sette Schakel dochs wer ôf nei it suden en gyng er in nij aventoer temjitte yn Berkel en Rodenrijs. De bakker dêr frege in suteler en om't Freark Schakel dêr al as molkferkeaper namme makke hie en de klanten koe, hie hy in streepke foar op oare sollicitanten. Nei in jier waard de grûn him hjir dochs wer te hyt ûnder de fuotten, sadat er syn heil mar wer yn Tsjerkwert socht. Opnij koe er by Jan Velzen terjochte.

Op transport

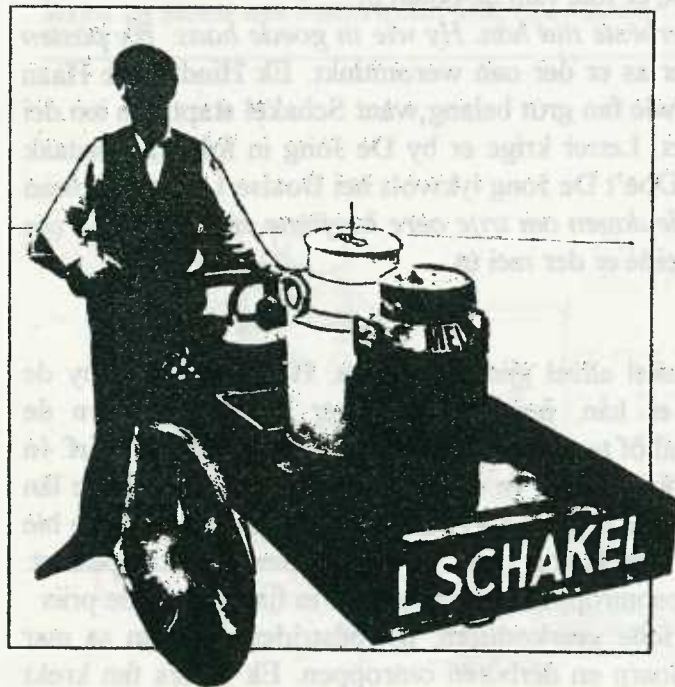
Freark Schakel oer dy nije perioade:

"Nei fjouwer, fiif wiken stjoerde Velzen my om griente út'e kassen nei Kimswert.

En dêr stienen de Dútsers my op te wachtsjen. Ik waard oppakt en nei Harns brocht. Ien wike ha 'k dêr sitten. Heit en mem sochten my op, mar doe waard ik oerpleatst nei Ljouwert. Ik waard blauslein mei in rym. Goed twa wike brocht ik dêr troch. Tiisdeis en freedse waarden gefangenen op transport setten. Tiisdeis nei Dútslân en freedse nei Drinte. Ik kaam yn Drinte terjochte en waard twongen om foar de Dútsers te wurkjen. In minne tiid! Tankfallen, loopgraven en bunkers moasten der makke wurde oan 'e Drentse Hoofdvaart. Sels sneintemiddeis wie der wurk: luzen sykje by de âlde minsken dy't net goed mear sjen koenen. Wy sliepten yn in âld skoalle mei fjirtich man op in rij. As der ien him omdraaide, dan draaiden wy alle gearre."

De befrijing kaam hieltyd tichterby en dat hie gefolgen: der ûntstie suver panyk ûnder de Dútsers. Kontrôle of soksawat waard minder en wa 't him smeare koe die dat, rinnende of op in âld fyts. Ek Schakel wist te ûntkommen, in wike foardat hiel Nederlân frij wie.

"Ik gong earst by myn broer Hans yn Easthim oan. En doe dwers troch de Dútse liny's hinne, oer Wolsum, Blauhuis en Ymswâlde. De middeis om fiif oere wie ik wer thús. Ik ha doe noch in skofke yn 'e pleats holpen en dêrn-ô kaam ik wer by Jan Velzen yn 'e griente."

"Schakel by nacht"

Der bruts in drokke tiid oan. Nei oardel jier foel it beslút om foar himsels te begjinnen. Winkelman Sytsma oan 'e Kade 8 woe der mei ophâlde. Schakel seach syn kâns skjin en kocht de saak oer dêr't er no noch wennet. Dat wie lykwols yn in tiid dat der yn Tsjerkwert 5 krudeniers, 2 bakkers en 2 slachters harren affearen hienen. Boppedat kamen der wyks fjouwer of fiif winkellju út Boalsert om hjir te ferkeapjen. Schakel

oer dy perioade:

"Wy doarsten nooit nee te sizzen. In soad klanten hienen wy ek sneintemoarns om healwei tolven. Alle doarpen yn 'e omkriten waarden ôfsutele: Skettens, Dedzjum, Longerhou, Skraard, Eksmoarre en Allingawier. Der wienen dagen by dat ik altyd ûnderweis wie. Oant jûns let skarrele ik dan noch yn it winkeltsje om sadat de Skieppesturten my dan ek wol "Schakel by nacht" neamden."

No moat er der om laitsje, mar it wie wol in bealgjen. Mei hynder en wein affensearde it ek net folle mei al dy balstiennen op 'e diken. Der waard in Goliath oanskaff, in trijetsjiller mei motor-oandriuwing. Mar as it sniejage wie dat weintsje net foarút te brânen, om't it foartsjil altyd trochslipte. Dêrnei kaam der in Volkswagen, mar it wie yn 'e griente in spultsje fan kosten dy't heger waarden wylst it ynkommen gelyk bleau. *"Wy wienen gek om te ferkeapjen, mar it koe op't lêst net mear. Mar prachtich wie it mei de Alvestêdetochten. Dan stie ik mei skylde sinasappels op it iis."*

Fan grienteboer oant bakkersfeint

Yn dy drege tiid wist Schakel oeral wol wat jild te fertsjinjen. Sa waard er mûnsternimmer by "De Goede Verwachting" te Warkum, wylst er tuskentiids by bakker De Jong arbeide. Ek sutele er foar him de bôlen út.

"Ik ha by bakker De Jong in poerbêste tiid hân. Hy wie in goede baas. Wy pasten inoar krekt!" Grutsk glunderet er as er der oan weromtinkt. Ek Hindrik de Haan wie foar him in grutte stipe. Dat wie fan grut belang, want Schakel stapte yn ien dei oer fan 'e koalrapen nei it banket. Letter krige er by De Jong in folsleine deitaak sadat it mûnsternimmen ophold. Doe't De Jong lykwols nei Boalsert ferhuze, bleau de eks-grienteman him trou. *"Alle dagen om trije oere begjinne en de middeis om tolve oere wer thús"*. Yn 1982 skeide er der mei út.

Doarpsman

Mei de frije tiid hie Freark Schakel alhiel gjin problemen. Hobby's hat er by de fleet: krantlêzen, kanary's hat er hân, jierrenlang stie er yn Ferwâlde yn de timmermanswurkpleats syn ferhaal ôf te stekken as promotor fan it Aldfaers Erf. In wichtige foarm fan frijetiidbesteding fûn er yn it doarpsomroppen. Yn it hiele lân hat er yn syn swarte outfit mei skille en paraplu namme krigen: ek de tillefyzje hie wol each foar de bysûndere ferskinning fan de lûdroppende Skieppesturt. Plakboeken fol hat er oer it doarpsomroppen, mar fierder as in fjirde en fiifde priis hat er it nea skopt. Ferskriklik folle gearkomsten, iiswedstriden en gean sa mar troch waarden troch him yn 't doarp en dêrbûten omroppen. Ek âlders fan krekt berne baby's witte him te finen: der binne oant no ta 180 bern omroppen. Oan 'e kleur fan de strik is te sjen oft Schakel de berte fan in jonkje of in famke bekend makket.

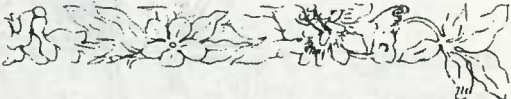

Ferneamd wienen ek de túnwedstriden dy't er alle jierren yn 't doarp organisearre. Spitich dat net elkenien dat wurdearje koe, want oan dy sa goed bedoelde tradysje is wat sneu in ein kommen. It delsetten fan sitbanken op de alternative rûte Tsjerkwert-Parregea bylâns de Trekfeart wie ek mei syn idee. En net allinne foar ús doarpskrante skriuwt er syn soms wat stichtlike stikjes. Se wurde troch mannichien wurdearre.

Gjin niget dat Freark Schakel troch de redaksje al twa kear ta Skieppesturt fan 't jier útroppen is.

Doe 't er dy ûnderskieding de twadde kear opnij krige wie de motivearring: "Wy kinne gewoan net om Schakel hinne". En sa is it ek mei dizze bydrage: yn ferbân mei syn hûndertste stikje mocht in ferhaal oer dizze doarpsman yn ieren en sinen net ûntbrekke. Dat sadwaande.

Gerben D. Wijnja

C.V.D. DE STIPE

'T WINKELTJE

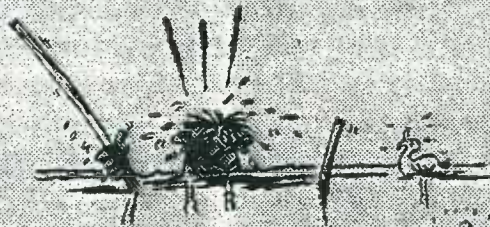
SUVELLEANTJE 1 BOLSWARD

TEL: 05157-2965

Verkoop van eigengemaakte produkten

o.a. bloemsierstukken
houten speelgoed
kaarsen
keramiek
kinder - en babykleding
woningdecoratie
kunstutleên; werkstukken
van bezoekers van de Stipe

BYLANS DE TREKFEART

BYDRAGEN OER MINSKEN EN DINGEN
FAN TSJERKWERT EN OMKRITEN

Eelke Algra fûn it earste ljipaai fan Tsjerkwert

TROCH GERBEN WJNJA

Woansdei 15 maart waard it earste ljipaai fan Wûnseradiel fûn yn in stik lân fan Jelte Speerstra. It wie de Tsjerkwerter Eelke Algra dy't dit wûndermoaie momint belibbe. It foarfal krige lykwols noch in ferfolch want twa dagen letter wie er opnij yn dat lân, fûn wer in aai fan faaks deselde ljip en dat koe doe trochgean foar it earste fan Tsjerkwert e.o. Dy jûns socht in delegaasje fan de redaksje de gelokkige finer op.

Alve jier lyn hie Eelke syn heit Bernard it earste aai fan Tsjerkwert fûn. It wie oan 'e lette kant. Doe't it earste aai fan Fryslân yn 1984 fûn wie, foel daliks dêrnei de kjeld der yn mei in skrale noardewyn en waard it geduld fan ljipaaisikers behoarlik op 'e proef steld. Gjin niget, want de Skieppesturtredaksje koe doe it earste pas op 29 maart yn ûntfangst nimme. Ut hannen fan Bernard dus, in betûft aaisiker dy't syn soan Eelke de begjinsels fan dizze oerdeeglike Fryske natoersport bybrocht. It foel dan ek net ta om te sjen wa't grutsker wie doe't redaksjelid Joop Nota de beker oerlange de finer of syn heit-learnmaster-aaisiker. Hoe dan ek, de eare komt Eelke ta, sadat syn namme byskreaun is yn de beker dy't al aardich fol komt te stean.

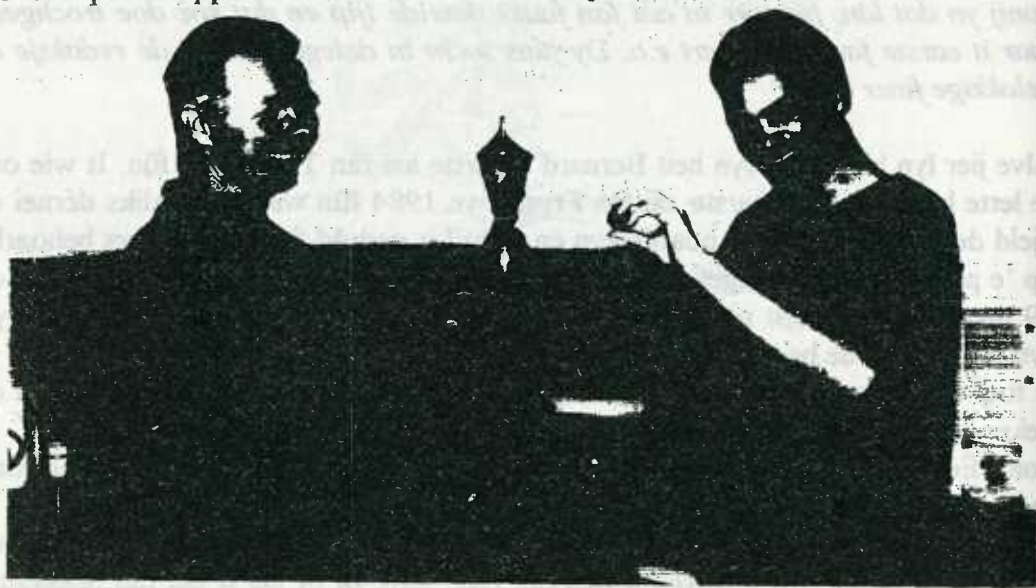
Mar earst eefkes werom nei dat momint doe't Eelke it earste aai fan 'e gemeente fûn. "Ik hie om healwei tolven it iten op. Doe sette ik ôf nei it lân fan Speerstra. Dêr doch ik ek oan neisoarch sjoch. Der kaam in ljip moai plat omheech. Ik rûn de ekerkes eefkes hurd ôf. Foar itselde hie ik it oer de kop sjoen. It wie in drekkerich rotnêst. Der lei noch snie yn", fertelt Eelke.

It buiige waar hie him dus net thús holden. Bernard: "In echte aaisiker is altyd yn't lân. Sels bin ik it leafst mei wat mizerich waar oan't sykjen. It is my oars te drok. En doe't Eelke noch lyts wie, gong er altyd mei. Op in stuit fûn er sels mear as my."

Eelke syn opdiene kennis fan de aaisikerssport resultearre al ris yn it finen fan it earste aai fan de basisskoalle en op de MAVO yn Boalsert herhelle er dy prestaasje noch ris. En dit jier sette er dus nei de boargemaster ta om yn it bywêzen fan twa plysjes it kostber besit oer te jaan.

Op freed 17 maart wie Eelke dus wer yn itselde lân, hast op deselde eker. Hy soe earst op in oar stik lân sykje en seach Rintsje Bakker 'razend snel' troch 't fjild fleanen. "Hy hat it wol fjouwer, fiif kear ôfsocht, mar hy hie noch neat fûn. Ik tocht fan dy ljip moat hjoed wol lizze. En dêr lei it hear. Midden op 'e eker yn in grut nêst." It wie tweintich foar alven en Eelke opnij bliid, mar sa sei er: "Tk pakte it gewoan op hear", wêrop Joop reagearre: "De één is nou eenmaal wat nuchterder dan de ander."

De jûns seach Joop der persoanlik op ta dat it aai lottere waard. Doe't dat yn oarder wie koe de gebrûklike staasjefoto makke wurde. Mei de wurden "Ik hoop datst der noch jarelang fan geniete meist", oerlange Joop de beker. Krekt dêrfoar hie doarpsomropper Schakel noch mei it nijs troch de buorren west, tusken de

heilbuien troch. "Dat wie moai; ik koe dat wol wurdearje", neffens Eelke dy't nei ús petear ôfsette nei it Waltahûs om it feest fierder te fieren. Lokwinske.

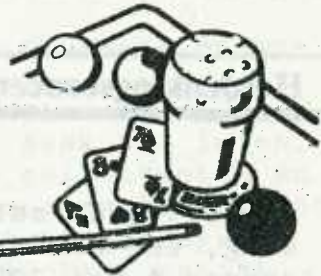
Om eefkes werom te sjen:

It earste ljipaai fan Tsjerkwert is twa kear earder sa betiid fûn, op 15 maart. Yn 1990 wie it Tsjalke van der Meer en ferline jier fûn Jan Blanksma it earste aai. It letst hat west op de 29-ste maart, sa't wy dat hjirfoar al skreaunen. Dat wie nei in kâlde rite yn 1984 en dyselde lette datum kaam ek yn 'e beker te stean yn 1987.

Biljertferiening.

H.T.S

**Bert Stuiver kampioen
seizoen 1994-1995**

It ôfrûne jier hat nijtkommer Bert Stuiver syn fisitekaartsje goed sjen litten op 'e biljertferiening H.T.S. Hy koe oan de ein fan it seizoen as kampioen huldige wurde en naam dêrmei de wikselbeker oer fan syn buorman Gerben Wijnja. Syn gemiddelde gong mei 0,17 omheech nei 1,28 en dat betsjut dat er takom jier 38 punten (+5) meitsje moat, wol er him partijwinner neame. Hille Schakel waard twadde. Ek hy brocht syn gemiddelde omheech en wol mei 0,14 nei 1,41. In score fan 42 (+4) is foar him nedich om yn it nije seizoen de partij te winnen. Tredde waard Douwe Poelstra dy't in 0,02 better gemiddelde wist te boeken. Hy kin takom jier mei itselde oantal punten ta om syn partij yn winst om te setten: 30.

Opfallend yn 'e plus wie dit jier Albert Feenstra (+5). Syn nije gemiddelde kaam op 1,00 en dat hâldt yn dat er in jier lang 30 punten meitsje moat. Dúdlik yn 'e min wiene Jan Dijkstra en Germ Dijkstra. Jan gyng 0,28 yn gemiddelde achterút nei 1,62, wylst Germ 0,29 yn 'e bedelte glide nei 2,07. Dit betsjut wol dat de oare spilers yn harren in drege konkurrint krije: Jan hoecht no noch mar 49 (-8) en Germ hat yn it nije seizoen genôch oan 62 punten(-9). De tiid sil it leare.

(GDW)

Herdenkingsconcert op 4 mei in de Martinikerk te Bolsward

Ook dit jaar zal, in aansluiting op de Dodenherdenking, een Herdenkingsconcert plaatsvinden op donderdag 4 mei 1995 om 20.45 uur in de Martinikerk te Bolsward.

Uitgevoerd worden werken van Henry Purcell (o.a. "Funeral Music of Queen Mary") en van Jeljer Vlieg: "Leaver dea as slaaf". De teksten van "Leaver dea as slaaf" leverde Bram Alkema, die net als Jeljer Vlieg, een Fries "om ú tens" is. Dit werk is in opdracht van het Vocaal Ensemble speciaal voor dit herdenkingsconcert geschreven en beleeft dus op 4 mei z'n première!

Naast het Vocaal Ensemble werken verder nog mee een instrumentaal ensemble, Dini Buis (sopraan) en Peter Dijkstra (bas). De algehele leiding is in handen van Fokke Oldenhuis. Kaarten à f 12,50 zijn in de voorverkoop verkrijgbaar bij Sigarenmagazijn Landskroon, Dijkstraat 12 te Bolsward en telefonisch bij: Lyklema (05150-18919) of Kramer (05157-2704)

Opbrengst collecte Reumafonds

De actie voor het Nationaal Reumafonds in het kader van de landelijke inzameling in de week van 13 t/m 18 maart jl. heeft in Tjerkwerd/Dedgum een bedrag van f 391,20 opgebracht vorig jaar f 516,65

Het geld wordt o.m. besteed aan wetenschappelijk onderzoek, individuele hulp aan reumapatiënten,

aangepaste vakanties, subsidie aan reumapatiënten-organisaties en verenigingen.

Het bestuur richt zijn welgemeende dank tot leden van het plaatselijk comité, tot de collectanten en tot ieder die door een financiële ondersteuning tot het welslagen van de collecte heeft bijgedragen. Mocht u door omstandigheden de collectant gemist hebben, dan kunt u alsnog uw bijdrage storten op postgiro 324 of banknummer 70 70 70 848 t.n.v. Het Nationaal Reumafonds te 's Gravenhage.

Anneke de Boer.

Afscheid van Juf Rixt.

Na 12½ jaar peuterleidster te zijn geweest van "It Pjuttehonk" nam Juf Rixt Speerstra afscheid. Om dit heugelijke feit niet onopgemerkt voorbij te laten gaan, heeft het bestuur een feestje georganiseerd met de ouders en de peuters op 24 februari in de benedenzaal van het Waltahûs.

De peuters hadden allemaal een roos voor juf, met een kaartje eraan om te bedanken voor het spelen, fietsen, kleuren enz. enz..

Onze voorzitster Margriet Breidenbach heeft namens het bestuur en de peuters juf een kado gegeven.

Een Workumer vaas waarin de rozen kunnen staan.

De peuters kregen chips en limonade en de ouders koffie met oranjekoek; het was héél gezellig met elkaar. Aan het eind van de morgen heeft juf Rixt nog even een toespraakje gehouden ten afscheid en

kregen de peuters allemaal een leuk beertje en het bestuur kreeg een bos bloemen.

Onze peuterleidster is nu Mevr. Karin Harkema uit Tjerkwerd, die we zeer welkom heten en veel succes wensen!

Voor opgave van nieuwe peuters kunt u terecht bij Mevr. Karin Harkema: tel: 9333.

Er is peuterspeelzaal op dinsdag- en vrijdagmorgen. Tussen 8.45 - 9.00 uur kunnen de peuters gebracht worden en tussen 11.00 - 11.15 worden opgehaald.

P.S. i.v.m. de verbouwing van It Waltahûs zitten we vanaf 6 maart tijdelijk in de dépendance.

Bestuur van "It Pjuttehonk".

EHBO

De jaarvergadering van de E.H.B.O. vereniging op 30 maart had deze keer een feestelijk tintje.

De dames Tine Miedema en Hinke Twijnstra waren 25 jaar lid van de vereniging.

Hinke en Tine werden onderscheiden met de Dr. C. B. Tilanus jr. draagpenning door mevr. Huisman-Wonder, hoofdbestuurslid van het district Friesland.

In haar toespraak zei mevr. Huisman dat alleen 25 jaar lid wezen geen reden was om onderscheiden te worden. Maar deze dames deden in de loop der jaren heel veel voor de E.H.B.O. . Zo waren ze beide bestuurslid, deden de school-E.H.B.O. en stonden ze altijd klaar op de hulppost bij elfstedentochten e.d. . Namens de leden kregen de dames een mooi wandbord aangeboden gemaakt door mevr. v.d. Berg van Eemswoude.

A. Mekking.

Boargerlike stân

*Berne: Gerda, dochter fan Klaas Galama en Linda van der Meer.

*Troud: Wietse Meinsma en Annelies Bouma
Klaas Galama en Linda van der Meer

*25 jier troud:

Leen en Ella Huisman wiene okkerdeis 25 jier troud.

Sjoerd en Tetje Breeuwsma fierden ek harren sulveren brulloft. Sy wiene 23 april 25 jier troud.

Us lokwinsken!

Bydragen

Bydragen binne kommen fan:

S.M. Witteveen-Andela, Boalsert; G. Brandsma, Tsjerkestrjitte; B. Bûrghgraef, Boalsert; A. van Lingen, Singel; P. Poelstra-de Jong, Dedzjum; A. de Vries, Singel; B. Huitema, Jousterperwei; F.B. Gietema, Singel; R. Galama, Tsjerkestrjitte; S. Postma, Arkum; A. de Jong-Jorritsma, Waltawei; B. Heebink, Canada; Tsj. Galema, Himdyk; D. v.d. Gaast, Dedzjum; Y. Witteveen, Beaburren; H. Speerstra, Hearrenfean; J.R. Huitema, Boalserterwei; R. Bakker, Himdyk; 'de Stipe', Boalsert.

Elkenien tige tank!

Zwaar verlies voor de BS in Tjerkwerd

De samensmelting van de OD en de KP in de Binnenlandse Strijdkrachten is in Friesland zonder twijfel beter verlopen dan in de andere gewesten. Maar ook hier is het ideaal niet verwezenlijkt: de volkomen eensgezinde samenwerking in een hecht team. Er is, ondanks de samenwerking, tussen de KP als exponent van de oude, actieve en slagvaardige illegaliteit en de door officieren geleide OD altijd wrijving gebleven. Velen hebben die willen verklaren uit de goedkope tegenstelling progressief-conservatief, maar die had er in Friesland weinig of niets mee te maken. Veeleer kan men het verschil in opvatting verklaren uit het grote verschil tussen de illegale en de militaire mentaliteit in die periode, de laatste zoals zij werd gedragen door de officieren. Maar onder hen waren er gelukkig ook, die zich in beide kampen volledig thuis voelden en daartussen een vertrouwensbrug sloegen. Maar ook dezen hebben niet kunnen voorkomen dat er toch conflicten ontstonden, die bij meer onderling begrip niet behoeften te ontstaan.

Hierbij moet (nogmaals) duidelijk vooropgesteld worden dat de OD in zijn oorspronkelijke opzet een militaire organisatie was, die het gezagsvacuum in de tijd tussen het wegtrekken van de bezetter en het herstel van het burgerlijke gezag van de wettige regering, wilde overbruggen. Het gevaar was zeker niet denkbeeldig dat extreme elementen dan zouden pogen bijtjesdag te houden, of zelfs zich van de macht meester te maken. De regering te Londen was het er mee eens dat dit voorkomen moest worden en erkende daarom de OD officieel voor deze taak. Deze organisatie zelf had daarop (in Friesland reserve-) officieren aangezocht de leiding op zich te nemen en betrouwbare manschappen uit te zoeken hen daarbij te helpen. Hen werd in het begin tevens verzocht niet deel te nemen aan de activiteit van andere illegale organisaties, om te voorkomen dat zij niet beschikbaar waren als de bevrijding aanstaande was. De commandant OD in Friesland was het echter niet met dit standpunt oneens.

In september '44 scheen de bevrijding voor de deur te staan en de districtscommandanten werden gevraagd in functie te treden. Verschillenden van hen hadden toen nog niet deel genomen aan de ondergrondse strijd, maar zichzelf geconserveerd voor de grote dag. Toen begin september een lid van de gewes-

telijke staf OD zo'n commandant de boodschap bracht dat hij in dienst moest treden, stond deze zichzelf net voor de spiegel in ritmeestersuniform te bewonderen. De man had maar één gedachte: straks bij de bevrijdingsparade onberispelijk voor de dag te komen. In de weken die volgden bleek hij 'n volkomen mislukking en moest hij vervangen worden.

Hoewel dit een extreem voorbeeld is, waren er meer die in de zeven maanden bezetting die nog volgden, faalden door een tekort aan doortastendheid in de strijd tegen de vijand. Hun verontschuldiging, dat zij daar niet voor uitgezocht werden, kan geaccepteerd worden, maar hun officier zijn impliceerde toch de bereidheid om de vijand gewapend tegemoet te treden. Gelukkig bewezen hun collega's, die voortreffelijk werk deden, dat dit niet aan rang of stand lag.

Meningsverschil

Hier kwam nog iets bij. De OD voelde zich vanaf zijn optreden verantwoordelijk voor de hele gang van zaken in het bezette gebied en pretendeerde daarmee dat de werkzaamheden van de andere illegale organisaties, ook dienstbaar moesten zijn aan de OD, wat een zekere zeggenschap insloot. Door de illegaliteit werd dit gevoeld als een streven om hen die in de moeilijkste jaren de kas-

hijes uit het vuur hadden moeten halen, aan de kant te schuiven, hetgeen deze strijd bare groep natuurlijk onduelbaar vond.

Toen de commandant BS dan ook dreigde met maatregelen die er vanuit gingen dat hij werkzaamheden van de andere illegale organisaties kon verlammen, schorste de LO de betrekkingen met de BS. Gelukkig kon na enkele dagen die schorsing weer opgeheven worden, maar 't feit dat zij voorkwam, was symptomatisch voor de verhoudingen.

Dit conflict bewijst wel, dat de oude illegaliteit zich van haar eigen waarde en kracht bewust bleef. Zij had zonder twijfel ook de grootste aanhang en goodwill in Friesland. Ieder die een onderduiker in huis had of geld gaf voor de goede zaak, voelde zich met haar verbonden en de verlinkende daden van de KP hadden allen sterk geïmponeerd. Anderzijds was het een zorg voor de leiders van de OD om hun snel groeiende groep gewapende mannen in toom te houden. Dat was moeilijk, toen de bezetting nog lang duurde en de leden van de BS moesten stilzitten en afwachten. Hoe gemakkelijk konden zij niet ontsperren en dat zou de BS aangewreven worden. Het is ook gebeurd. Ons zijn drie na-oorlogse processen bekend wegens afpersing van niet honderdprocentige vaderlanders, vooral zwarthandelaren, in deze tijd gepleegd. Eén werd uitgevoerd door KP-ers, waarbij 't slachtoffer gedood werd; één door 'n wilde linkse groep en één door BS-ers. Overigens bewijzen deze uitzonderingen dat men de mannen goed in de hand hield.

Militair systeem

In het algemeen kan men zeggen dat het de veteranen uit de oude illegaliteit bijzonder moeilijk viel te wennen aan het militaire systeem dat door de OD werd ingevoerd. Zij waren altijd erg zelfstandig geweest en hadden hun eigen methoden om de gevaren in bezet gebied het hoofd te bieden, die in de strijd beproefd waren. Nu kwamen daar de heel anders denkende en voelende leiders van de OD bij, die functies bekleedden naar hun rang in het leger, maar niet in de illegale praktijk geselecteerd waren.

Tegen het invoeren van het militaire systeem in bezet gebied rezen de grootste bezwaren. Dat de commandanten bevelen gaven van achter 'n bureau was nog tot daaraantoe, hoewel daaruit soms al bleek dat zij de omstandigheden waaronder geopereerd moest worden onvol-

doende kenden. De grootste bezwaren rezen echter tegen 't aanleggen van een militaire administratie, eventueel met namen en adressen. Hierover is nogal veel te doen geweest. Vooral tegen de Gewestelijke Operatieleider (GOL), de kapitein Philip Willem Pander uit Wassenaar, bijgestaan door diens adjudant Folkert Wierda uit Leeuwarden, werden deze bezwaren dikwijls naar voren gebracht.

Deze beide moedige mannen, die met grote trouw de vaderlandse zaak dienden, wensten om hun taak goed te vervullen 'n volledig overzicht van mankracht en wapens in Friesland. Hiertegen rezen bezwaren. Kapitein Pander voelde die wel aan en wilde het tot een minimum beperken, maar hij meende zonder overzicht niet goed te kunnen werken. Overigens geloofde hij door de grootst mogelijke voorzichtigheid onheil te kunnen voorkomen.

De onbehaaglijkheid bleef echter bestaan. Eens bezocht adjudant Wierda alle negen wapenopslagplaatsen in Leeuwarden en inventariseerde de daar aanwezige wapens. De man die daarvoor verantwoordelijk was en hem rondleidde, kon er niet van slapen. Hij besloot ze allemaal te ontruimen en bracht de wapens met een bakfiets allemaal over naar het hervormde rusthuis in de Grote Kerkstraat, waar de enthousiaste vader een prachtige schuilplaats ingericht had. Gelukkig maar..... want Pander en Wierda werden beiden gegrepen.

Rondzwervingen

Sinds de operationele bevelvoering, bestaande uit Pander en twee KP-ers (Trio), in september te Eernewoude was opgericht, hadden deze beide mannen op vele adressen gewoond. Toen zij bij H. Nicolai in Swichum zaten, waren Tony en Lyke bij hen gekomen, met de zender die een rechtstreeks contact met de bevrijdingsmacht waarborgde. Natuurlijk kropen de mannen niet bijelkaar in één huis. De zender werd ondergebracht bij J. Jacobi in het Laagland onder Warga.

Te lang op één adres zou gevaarlijk zijn, daarom de GOL naar de boerderij van A. Boonstra trok. Wij hebben al eens beschreven hoe in dezelfde tijd de Duitsers daar legeroefeningen hielden. Het viel soms niet mee te voorkomen dat beide partijen elkaar ontmoetten in de boerderij, zei mevrouw Boonstra later.

Journal van de tweede wereldoorlog

Ook de zender moest worden verplaatst. Lykle laadde het apparaat op zijn fiets en begeleid door H. Nicolai fietsten de mannen door Leeuwarden naar Britsum, waar ze ondergebracht werden bij W. Nicolai. De zender werd geplaatst in de boerderij van Elgersma en koeriers(ters) onderhielden het contact met de GOL.

Lykle vond de reis door Leeuwarden met het zeer belastende apparaat op zijn fiets toch wel erg gevaarlijk. Vandaar dat hij Londen vroeg om meer apparaten, die hij op verschillende plaatsen kon onderbrengen, zodat hij niet telkens de zender behoefde te verslepen. In totaal kreeg hij de beschikking over vier apparaten, die voor reserve konden dienen.

Vreemd genoeg heeft in die tijd ook nog een andere zender in Friesland gestaan, die hier als reserve neergepoot zou zijn door de landelijke OD. Na eerst in de ontzinningsfabriek te Leeuwarden ondergebracht te zijn, werd die verplaatst naar de woning van timmerman-aannemer S. Bartsma te Lekkum. Door arrestaties in Groningen — het onheil in Friesland kwam dikwijls uit het oosten — werd Bartsma gearresteerd en hij is op 3 mei '45 in Duitsland omgekomen. De zender zelf werd niet gevonden — die was tussen twee muren weggeborgen, waar de dikke Duitsers niet tussen konden komen.

Een veilige tijd

In december werd verhuizen weer noodzakelijk geacht. Na een bestudering van de mogelijkheden viel de keus op Gaastmeer, een rustig dorp zonder één NSB-er waar reeds vele onderduikers een veilige plaats hadden gevonden. Het

dorp was alleen te bereiken langs een kronkelende smalle weg, die dood liep tegen het water. Tegen de kerstdagen werd Pander na nog even in Terzool te zijn geweest, ondergebracht bij Joh. Haanstra, buurman van de verzetsleider „Ploegstra“, die ook de anderen onderdak bracht: Wierda bij de hervormde predikant en Tony en Lykle bij K.

Bakker. De beide laatsten werden later nog een tijd gehuisvest in het zomerhuisje „Vier bij vier“. Tichelaar van Sneek, altijd illegaal actief bij de PTT, verzorgde een clandestiene telefoon-aansluiting en de zaak liep gesmeerd.

Hier konden de mannen zich heel gewoon bewegen, want het dorp zat vol „evacué's“ die opgenomen werden in de dorpsgemeenschap, naar de kerk gingen enz. Dat er dagelijks koeriers af en aan fietsten en ook wel vreemde mannen naar Gaastmeer kwamen, niemand die daar wat bijzonders in zag. Geen wonder dat men daar zeven weken bleef.

Maar al te lang op één plaats blijven was in strijd met de veiligheidsvoorschriften die Pander zichzelf gesteld had. Op vrijdag 2 februari zei hij dan ook tegen Ploegstra, dat hij de volgende dag wilde verhuizen naar Tjerkwerd. Deze, die de vriendschap van de mannen zeer waardeerde, ried het hem af. Gaastmeer is nog volkomen veilig, stelde hij, maar Pander bleef op zijn stuk staan. Ploegstra vond voor de radiomensen 'n onderdak bij D. Oppedijk te Westhem, waar Lykle de volgende dag heen trok.

Op die vrijdagavond wandelde Ploegstra met Tony in 't land toen deze zijn zakdoek in de wind liet waaien. De wind was zo krachtig, dat de zakdoek strak stond. Tegenover Ploegstra verklaarde hij, dat er die nacht een dropping zou zijn tussen Allingawier en Tjerkwerd. Eigenlijk stond er teveel wind, meende Tony, maar het zou toch wel doorgaan.

Duitsers gealarmeerd

Het vliegtuig kwam die nacht wel en gooide zijn wapens af. De wind stormde op de parachutes af en joeg de bollende stukken textiel, wel dertig meter in omtrek, over het vlakke land. Over een wijd gebied verspreid kwamen de containers neer. Het werd zwaar werken en hard draven voor het ontvangstcomité. Het eerste afwerpterrein was zo dras geworden dat men 't naar de andere oever van het kanaal verplaatst had,

waar het land hoger was. Tenslotte meende men alle containers geborgen te hebben, er was althans geen enkele meer te vinden.

De volgende morgen begon een op-eenstapeling van omstandigheden, die tot een verschrikkelijk drama leidden. Een boer vond de laatste container op zijn land. Dat was juist de laatste boer die men in Tjerkwerd een illegaal geheim zou toevertrouwen, omdat men, gezien zijn uittalingen, „hvat in skalk each op him hie”. De man bracht zijn vondst bij de dorpsveldwachter, een medewerker van de illegaliteit, die enkele dagen tevoren in Tjerkwerd een adres gevonden had waarheen Pander en Wierda zouden vertrekken. De politieman oordeelde, dat hij zijn superieuren moest waarschuwen, die op hun beurt de Duitse militairen in Bolsward alarmeerden. Die waren spoedig in Tjerkwerd en speurden met kijkers de wijde omgeving af — ze klommen daartoe zelfs op de toren. Op enkele boerderijen deden ze huiszoeking, maar wapens vonden ze niet.

Niemand scheen zich in Tjerkwerd erg ongerust te maken, althans sloeg niemand alarm. Ook in Gaastmeer bleef men onbekend met wat er aan de hand was. De plannen die de vorige dag besproken waren, werden dan ook normaal uitgevoerd.

Aankomst in Tjerkwerd

Die morgen vroeg Ploegstra aan Pander waar hij de bagage in Tjerkwerd moest bezorgen. Deze wilde eerst het adres niet noemen, maar zei tenslotte: Breng ze maar naar de smid. Toen stapten hij en Wierda op hun fiets, terwijl Ploegstra volgde met paard en wagen, die gemend werd door een boerenzoon.

De tocht verliep rustig en ging over Oudega en Blauwhuis. Bij 'n driesprong stootten de beide mannen echter op een afdeling Duitsers, die met verrekijkers het land afzochten. Niets wilde Ploegstra zo graag voorkomen, dan dat de Duitsers een blik zouden slaan onder het wapperende zeil, waar het archief van de GOL onder verborgen lag. Terugkeren zou echter verdacht zijn en er zat niets anders op dan verder gaan. Daarom legde Klaas Terpstra de zweep over het paard en in draf reden ze de vijand voorbij, die hen ongehinderd liet

passeren. Ploegstra veronderstelde dat de Duitsers probeerden een paar hazen te verschalken, maar het is ook mogelijk dat zij uitgezonden waren om naar wapens te zoeken. In ieder geval lieten zij een nog belangrijker buit door de vingers glippen.

Pander en Wierda waren ook veilig aangekomen bij Klaas Schukken de smid. Toen de vracht afgeladen was en in de achterkamer gebracht, trokken ook zij zich daar terug. We hebben het nog druk, zei Pander, Wierda gaat morgen met verlof. Toen keerden Ploegstra en Terpstra terug naar het veilige Gaastmeer. Op de heenweg hadden zij de zender en de bagage al afgezet te Westhem, waar Lykle op instructies wachtte.

Gevangen

Het gastvrije huis van Schukken was nu werkelijk vol. Behalve vrouw en drie kinderen had hij daar al een onderduiker van achttien jaar die in een schuilplaats sliep, een hongerevacuë van een jaar of acht en een meisje uit het gezin van een spoorwegaarbeider. Nu werd de achterkamer afgestaan voor werkruimte en de logeerkamer voor slaapruiimte aan Pander, terwijl Wierda bij de buurman zou logeren.

Dit is de achterkant van het woonhuis bij de smederij in Tjerkwerd. Achter het rechtse raam was het kantoor, waarin de heren Pander en Wierda werden geïnterviewd

Toen de ouderen van de familie naar bed wilden, waren de beide nieuwelingen nog druk aan het werk. De onderduiker had zich ontkleed en in zijn schuilplaats teruggetrokken. Het was half elf en Schukken begaf zich nog even naar buiten voor een noodzakelijke behoefte. Daar trof hij een Duitser. Wat moest die daar? Hij verontschuldigde zich dat hij in spertijd even naar buiten moest en wees naar „it húske“. Meteen liep hij terug in huis om zijn vrouw te waarschuwen, en liet de Duitser toen zijn PB zien. Die gaf toen toestemming.

Toen Schukken weer in huis was werd er op de voordeur geslagen. Het waren Duitsers die huiszoeking wilden doen. Waarom kwamen ze juist in dit huis? Wat zochten ze? Schukken had geen tijd om op die vragen een antwoord te geven. Hij leidde ze zo rond, dat ze meenden de achterkamer, waar Pander en Wierda weggedoken zaten, al gecontroleerd te hebben. Vervolgens gingen ze naar boven.

Op de logeerkamer stond de particuliere koffer van Pander. Van wie is die? Van een evacuë uit Arnhem, vandaag pas gekomen maar nu naar zijn vrouw die in het ziekenhuis te Bolsward moest worden opgenomen, luidde het antwoord. In de koffer zat een pakje Engelse tabak en een schijnwerper, wat de mossen hoogst verdacht vonden. Toch lieten ze zich zo op het oog misleiden en verdwenen weer. Doch maar voor een korte tijd. Buiten vertelde de Duitser die achter het huis had gestaan, dat er twee mannen in de achterkamer waren die hij had horen praten en typen. Ogenblikkelijk stormde het stel weer naar binnen door de achterdeur en nu werden Pander en Wierda ingerekend.

Naar Workum

Het bleek dat de SD uit Workum die nacht in Tjerkwerd opereerde. Of dit naar aanleiding van de wapendropping was of om andere reden, hebben wij niet kunnen achterhalen. Ook de heer Schukken weet het niet. Er waren een man of tien en zij hadden zich al enige tijd in Tjerkwerd opgehouden, voor hij hem naar binnen te gaan. Op straat waren zij ook gezien door de politiemans, de enige die wist dat bij Schukken juist nieuwe en gevaarlijke onderduikers gekomen waren. Hij heeft, zo vertelde Schukken ons, ook nog mensen gewaarschuwd, maar Schukken niet.

Het werd de Duitsers al spoedig duidelijk dat zij een belangrijke vangst hadden gedaan. Na een korte inspectie van de papieren en de revolvers werden die ingepakt en op een kar geladen. Het ondergedoken meisje (de jongen van achttien werd niet gevonden) moest ook mee, omdat zij een Nelly zochten. Pander en Wierda werden met de bovenarmen aan elkaar vastgebonden, Schukken en Jelly moesten de kar duwen en zo ging het onder bewaking lopend naar Workum. Onderweg zag Schukken een kans om te ontkomen, maar hij besloot die niet te benutten. Tevoren had hij tegen zijn vrouw gezegd, zo hard dat de Duitsers het konden horen: „As wy dat witten hiene hiene wy noait gjin evakuë's naem.“ Het feit dat hun beide gasten kennelijk kort geleden gearriveerd waren, gaf hen de mogelijkheid dit verhaal vol te houden.

Onbegrijpelijk is het, dat na het vertrek van de droeve stoet niemand in Tjerkwerd alarm heeft geslagen. Ook de politiemans niet, zegt Schukken enigszins bitter. Pas om acht uur de volgende (zondag) morgen durfden zijn huisgenoten

zich weer in de deur te vertonen en werd de arrestatie bekend. De hele illegaliteit raakte er door in opschudding.

Schukken weer vrij

In Workum zag Schukken dat aan de overzijde van de straat Pander en Wierda werden verhoord. Pander stond frank en vrij tegenover zijn ondervragers, alsof hij hen uitdaagde en niets vreesde. Wierda daarentegen liet het hoofd voorover hangen en scheen diep onder de indruk te zijn van de ramp die hen getroffen had.

Later werden de vier arrestanten geboeid en geblinddoekt in een bestelauto geduwd en naar Sneek gebracht. De wagen reed niet naar het politiebureau, maar eerst naar een garage en toen naar een herenhuis. Waarschijnlijk is dit het huis van de wed. Dijkstra aan de Leeuwarderweg geweest, die het moest verlaten nadat haar zoon gevangen genomen was en daarna wel meer door de Duitsers gebruikt werd. Boven werd Schukken kort verhoord, maar dat had weinig te betekenen. Hier zag hij Pander en Wierda voor het laatst, want spoedig daarna werd hij met een personenwagen naar Leeuwarden overgebracht naar de gevangenis, waar al spoedig bewakers zorgden voor contact

met zijn familie, ondergedoken in Burgwerd, en met de illegaliteit.

Af en toe werd een transport afgevoerd naar Duitsland en eenmaal werd ook Schukken aangezegd dat hij overgebracht zou worden naar Wilhelmshaven. Maar toen 't transport klaar stond, moest hij weer uit de rij treden. Vijf weken zat hij daar, steeds volhoudend dat hem gevraagd was evacu  s in huis te nemen. Anders had hij zulke gevaarlijke mannen zeker niet in huis genomen.

En toen, plotseling, op 7 maart, kreeg

hij bericht dat hij naar huis mocht gaan. Wat men hem afgenomen had aan persoonlijke bezittingen, kreeg hij terug. Alleen, om de zevenhonderd gulden die hij bij zich had terug te krijgen, moest hij nog anderhalf uur wachten. De ambtenaar die daarover ging was zolang afwezig. Schukken bedacht zich niet lang. Voor die zevenhonderd gulden wilde hij niet nog eens anderhalf uur in de gevangenis doorbrengen, met de kans dat er een tegenbevel zou komen. Hij verkoos de vrijheid ...

Afscheid van club

Dit jaar was voor mij het laatste clubjaar. In dit laatste clubjaar hebben we veel leuke dingen gemaakt. We hebben gemaakt: een uil, een vangspelletje, een taaipop versieren, een kerstkaart, we hebben een keer gefiguurzaagd, we konden toen kiezen uit een koe, een beer of zelf wat verzinnen, een graspop. Meester Joop was er de laatste paar keren niet, want hij moest voor iemand invallen met zijn werk voor het Gysbert Japicx College. Elke keer was het weer heel leuk. Ik vind het heel erg jammer dat dit het laatste jaar was. Toen ik hier kwam te wonen zat Juf Epy er nog op. Wij vonden het heel jammer dat zij weg ging (mijn moeder is er toen voor in het plaats gekomen), Juf Sytske ging er één of twee jaar later af dat was ook heel erg jammer. Zij deed het ook heel leuk net zo als Juf Epy. Tot slot wil ik alle clubleiders bedanken: Juf Sytske, Juf Anneke, Meester Joop, en mijn eigen moeder nog.

Jelmer Doede Wijnja

Klubnieuws van de chr. jeugdklub Tjerkwerd - Dedgum

Elf middagen konden de kinderen naar klub. Een heel winterseizoen waren juf Iefke, juf Anneke en meester Joop weer paraat, om met de kinderen leuke dingen te maken.

In januari zijn we begonnen met figuren van hout te maken. Het was net een timmerwerkplaats zo werd er gezaagd gelijmd en gespijkerd. Door de oudsten werden beertjes op een standaardje gemaakt. Ook werden er koeien uitgezaagd en nog wat andere verzinsels. De werkstukjes werden geschilderd en gelakt. Voor de jongsten waren er zakken vol met verschillende klosjes, latjes, wieletjes e.d. Zij konden naar eigen inzicht leuke voorwerpen maken: eigen fantasie dus. Er werden huisjes, auto's en andere ware kunstwerkjes gemaakt. Drie klubmiddagen zijn ze er mee bezig geweest.

Nog meer leuke dingetjes hebben ze gemaakt, b.v een poppetje met haar dat echt groeit, al moeten ze het (gras) haar wel nat houden.

Zingen kunnen de kinderen ook goed. We zijn eens een klubuur begonnen met liedjes te zingen uit de blauwe boekjes (met kinderen zingen). Deze boekjes werden ook wel gebruikt tijdens kerkdiensten. Verschillende liedjes konden ze nog, en onder begeleiding van meester Joop, die op de mondharmonica speelde, ging het maar wat goed, zowel bij de oudsten als bij de jongsten.

Bij de oudsten was de opkomst redelijk goed. De jongste groep was niet zo groot. De woensdagmiddag is ook uitermate geschikt om een verjaardagsfeestje te houden. Dit is voor klub wel eens nadelig, vooral als er materiaal gekocht is om met wat nieuws te beginnen.

Om het nieuwe seizoen weer goed te kunnen beginnen, zoeken we iemand die de klubleiding wil komen versterken, omdat het niet zeker is dat Iefke en Joop volgend seizoen weer mee kunnen doen. We hopen dat iemand bereid is om met ons te helpen.

OM DE JEUGDKLUB DRAAIENDE TE HOUDEN, ZAL DIT NODIG ZIJN !!!

Voor de slotmiddag, die we dit jaar wat eerder hielden i.v.m. de verbouwing van het Waltahuis, hadden we deze keer bingo, ballonspelletjes en stoelendans. Er waren kleine prijsjes mee te winnen. Juf Anneke bakte de patat en de kinderen lieten horen, dat ze nog nooit zulke lekkere patat gehad hadden.

Op deze slotmiddag namen we ook afscheid van Jelmer Wijnja, Eduard Witteveen, Folkert Hofstra en een klein beetje van Pieter de Boer. Pieter wist natuurlijk dat zijn moeder zo lekker patat kon bakken. We hopen dat de jongens plezierige jaren op klub hebben gehad. Ik denk het wel, want er kwam al een opmerking om een vervolgklub op touw te zetten. We wensen deze jongens veel goede jaren toe op hun nieuwe school.

Nu komt de tijd weer aan dat de kinderen meer buiten kunnen spelen en we gunnen ze dan ook heel veel mooi weer en veel speelplezier.

Namens de klubleiding: Joop Nota.

De laatste clubdag voor het slotfeest

**De kinderen tonen trots hun graspop die bijna af is.
Thuis wacht de spanning: gaat het haar echt groeien?
Links de clubleidsters Anneke en Iefke.**

Club.

Ik zit nu al zes jaar op club, de laatste keer voor ons (groep 8) was op 29 maart. We hebben in die zes jaar vele leuke clubmiddagen gehad. Elke keer moest er iemand in de notulen schrijven. Daarin kon je schrijven wat je hebt gemaakt en gedaan. We hebben altijd veel met hout bezig geweest, dat was hartstikke leuk. We zijn ook nog met stofjes bezig geweest. We hebben ook nog een kop van panty's gemaakt. In de panty hebben we zaagsel met graszaad gedaan. Je deed er wat water overheen en over een paar dagen groeide het "haar". We hebben hem nu voor het raam staan. De laatste clubmiddag was héél leuk. We hebben bingo, ballonnentrap gedaan, dat was wel heftig. Ik wil meester Joop en de juffen heel hartelijk bedanken voor alles. Ik hoop dat de club nog lang bestaan blijft!!!

Folkert Hofstra

Club.

Op een woensdag in 1989 had ik voor de eerste keer club. Toen waren meester Joop, juf Epie en juf Sietske de clubleiders. Nu, op 29 maart 1995 had ik voor de laatste keer club. Er was een einde gekomen aan 6 jaar club. We hadden deze keer weer meester Joop, maar 2 andere juffen, juf Anneke en juf Iefke. Ik heb altijd heel veel plezier erin gehad en veel dingen gemaakt. Nu wil ik alle meesters en juffen nog bedanken voor die leuke clubjaren.

Groetjes, Eduard Witteveen.

Afsluiting winterseizoen van de soos Tjerkwerd-Dedgum op 11 april '95.

Dit gebeurt met een klein uitstapje naar de Sonnema-Berenburg-fabriek en een dineetje in het Marne-College in Bolsward.

Ook was er daar gelegenheid om naar de kapper te gaan, waar 6 dames graag gebruik van maakten.

Om kwart over 10 gingen we richting Bolsward, daar stond om half 11 bij Sonnema de koffie al klaar.

Na het welkom van Alie Mekking kreeg de bedrijfsleider het woord en vertelde ons iets over het ontstaan van de fabriek; daarbij werd ons een dia serie getoond. Hierna was er nog een rondleiding met uitleg over het bereiden van de berenburg. Tot besluit konden er vragen gesteld worden, onder het genot van het 'nasjonale' slokje.

Om 12 uur kwamen we in het Marne-College.

Na het welkom mochten we eerst even rondkijken in de keuken en restaurant "De Beijer".

We kregen een glaasje fris vooraf en nadat de 6 keurig door leerlingen gekapte dames terug waren, konden we beginnen aan een heerlijk diner dat ook verzorgd was door leerlingen van deze school.

Na afloop had Hinke Twijnstra nog enkele leuke gedichten en bedankte namens ons allen het personeel en leerlingen voor dit goed verzorgde diner, dat wel voor herhaling vatbaar is.

Verder wenste ze allen een fijne vakantie toe.

Annie van der Wal besloot dit uitstapje met een mooi gedicht. Alie, Hinke en Annie namens iedereen onze hartelijke dank voor jullie inzet.

B. Bakker-Poelstra.

Nationaal Epilepsie Fonds- De Macht van het Kleine

Nationale collecte epilepsiebestrijding

Van 29 mei tot en met 3 juni 1995 vindt dit jaar de collecte voor de epilepsiebestrijding plaats. Veel mensen uit onze gemeente zijn hier actief mee bezig.

Meer dan honderdduizend mensen hebben epilepsie. Voor die mensen is het Nationaal Epilepsie Fonds actief. In 1995 wordt wederom aandacht geschonken aan de kinderen met epilepsie. Kinderen hebben de toekomst.

Werken voor kinderen met epilepsie is daardoor werken aan de toekomst. Met uw financiële steun kan o.a. worden onderzocht wat de gevolgen zijn van langdurig medicijngebruik en of kinderen met een lager medicijngebruik kunnen worden geholpen.

Daarnaast blijven andere zaken de aandacht vragen, zoals voorlichting aan epilepsiepatiëntjes, hun ouders en omgeving; ontspanning en recreatie, kindervakanties en speciaal onderwijs.

Al deze activiteiten kosten meer geld dan de overheid kan bijdragen.

Daarom is het Nationaal Epilepsie Fonds afhankelijk van giften en donaties. Help ons!

Steun de tegenaanval op het onverwachte!

Snypsnaren

- *As master Henk mar 5 minuten fytst, hat er al purol nedich. Henk, keapje doch in sealdekje by Van Buren's fellebloaterij, dan hast net wer lêst fan smetterij.
- *Foar in sappige ierdbei kinne we aanst net mear stiekum op 'e folkstúntsjes terjochte.
St, st, Hille hat no in privéfolkstún efter hûs....
- *De dievelampe dêr, is allinne programearre op echte dieven en nèt op hofkesjongers, witte we út "welin-gelichte bronnen".
- *Hinke Tw. en Tine M. ha yn dy 25 jier E.H.B.U. hiel wat ferbandsjes oanlein.
- *Germ hâldt fan mear froulju (yn 'e redaksje).
- *Oranjeferiening: Anneke derút, Anneke deryn.
- *Knabbel, Babbel, Sneeuwvitje en de 7 dwergen, Beethoven..... Stripfigueren, mearkes, komponist?
Nee, de bisteboel fan Bert en Sandra!
De gearstalling fan 'e feestapel paste blykber net al te goed, sjoen it kannibalisme.
We witte nèt wa't wâ opfretten hat.
- *As de biljerters yn Jan syn mini nei't biljerten geane, ha se ynsko-keuen mei.
- *Hinke Tw. waard, sûnder dat se it wist, efterfolge troch de douane foar kontrôle op reade diesel; sa'n grutte diesel op in boerereedsje fûnen se op syn minst fertocht!
Mar wat wie de grap? Hinke is fan nature rap!
Se dûkte de garaazje yn, like fan 'e ierdboaiem fer-dwûn. En sels nei lang strunen ha se har nèt wer fûn.

Snypsnaren

*It wurd "spontaan" hâldt meastal wat posityfs yn.
Lykwols nèt as de glêzen dûsdoar spontaan oan
gruzeleminten springt, sa as by Willem en Lenie.

*Der wurde net genôch baby's berne neffens master
Henk. In slappe tiid.....

*As je as blyn laam op 'e wrâld komme bin je net ge-
lokkich. Mar as je as blyn laam krekt by Tine M.
telâne komme, bin je stront-gelokkich!

*Eartiids wie der op it plak wêr't de Volbeda's wenje
in kroech: "Het Halve Maantje".
Jeanet Volbeda studearret foar de horeca-papieren.
Soene der noch âlde horeca-riochten op it band lizze?

*Hille en Rients binne slagge foar hiël wat heechs
yn 'e wettersport.

*Kopy en snypsnaren graach foar 15 juny ynleverje by
Joop Nota of immen oars fan 'e redaksje.

